

TOEKOMST-
WERKBOEK
VOOR DE
UTRECHTSE
REGIO

**VERKENNINGEN DOOR
U10 GEMEENTERAADSLEDEN**

Inhoudsopgave & leeswijzer

Voorpagina

Een blik op de horizon van de regio vanuit een gebouw in aanbouw met een regionale functie.

Hoofdstuk 1: Trends

4.

Waarin aan de hand van recente krantenknipsels en andere publicaties een beeld wordt geboden van vier grote maatschappelijke trends. Vergrijzing, Verduurzaming, Glokalisering en de Participatiesamenleving.

Hoofdstuk 2: Het toekomstkompas

12.

Waarin wordt uiteengezet dat vanuit het trendwatchen in de Toekomstwerkplaats twee hoofd-vraagstukken zijn benoemd. Ten eerste: welke economische sectoren gaan we faciliteren en ten tweede: hoe gaan we met de ruimte om? Op beide vragen zijn 'uiterste antwoorden' mogelijk, en zo ontstaan vier kwadranten.

Hoofdstuk 3: Vier scenario's voor de regio Utrecht

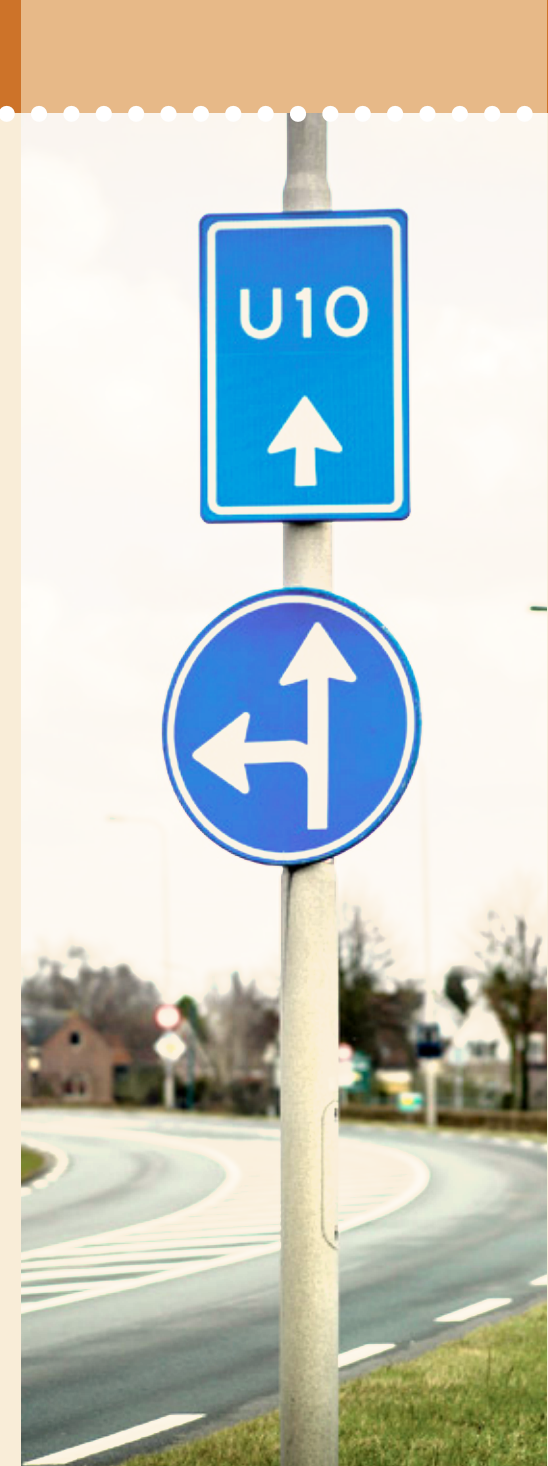
16.

Waarin achtereenvolgens vier scenario's zijn verwoord en verbeeld. Als we kiezen voor het faciliteren van de internationale kenniseconomie, en ruimtelijke ontwikkelingen concentreren binnen de nu bestaande bebouwde kom, dan ontstaat het 'Knowledge Island'. Maken we dezelfde economische keuze, maar kiezen we voor meer spreiding in de ruimte, dan ontstaat een 'Paradise for the Wise'. Leggen we economisch gezien de nadruk op de regionale productie, en concentreren we dat weer in de bestaande bebouwd kom, dan ontstaat een 'Do-it-Yourself Country'. Dezelfde economische keuze, maar dan meer verspreid levert 'Sustainable Fields'. Foto's schetsen de sfeer in elk scenario.

En verder...?

24.

Roepen we op tot een dynamisch vervolg.

Voorwoord

BESTE LEZER,

Voor zover ik weet is het nog niet eerder voorgekomen in Nederland dat raadsleden uit verschillende gemeenten hun gezamenlijke horizon hebben verkend. Veertien raadsleden zijn uit hun formele rol gestapt van besluiten over uitgewerkte voorstellen en controle achteraf, en zijn samen gaan nadenken over de toekomst van een gebied waarmee ze gezamenlijk iets hebben. Het hoort naar mijn gevoel echt bij de zoektocht die we U10 noemen.

In de Toekomstwerkplaats hebben we ons de vraag gesteld wat er op ons afkomt. Welke trends zien we in de maatschappij van vandaag, die mede bepalend zullen zijn voor de nabije toekomst? Vergrijzing, verduurzaming, globalisering en 'van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving' zijn in onze ogen belangrijke ontwikkelingen waar lokale overheden in de komende 15 tot 25 jaar niet omheen kunnen. Deze trends zijn zichtbaar aanwezig in de samenleving anno 2013. We hebben collages met recente krantenknipsel voor u samengesteld waar dat uit blijkt. Waarheen deze trends ons zullen brengen, is mede afhankelijk van de keuzes die we zelf, en de gemeenteraden na ons, maken. We hebben in de Toekomstwerkplaats de horizon verkend. Niet om er een stip op te zetten waar we naar toe willen, maar om scherper in beeld te krijgen waar we de komende jaren allemaal mee te maken krijgen, en waar we dus met elkaar een dialoog over moeten voeren.

Ik gebruik hier heel bewust het woord 'dialoog' en niet 'debat'. Een debat scherpt de tegenstellingen aan, en dat is erg handig als er gestemd moet worden in een politieke arena. In een dialoog zoeken de partners een goede aanpak voor gezamenlijke uitdagingen. Dat vraagt om een andere manier van luisteren en reageren. Gezamenlijke uitdagingen hebben we genoeg, maar de dialoog zoeken we te weinig op. In de Toekomstwerkplaats bleek het heel goed mogelijk om over de grenzen van gemeenten en politieke partijen heen een dialoog aan te gaan. Natuurlijk hoefden we geen

besluiten te nemen, we zijn immers 'maar' 14 willekeurige raadsleden (en één burgemeester). Wij hoefden alleen maar te besluiten over wat we zelf gingen maken, namelijk dit toekomstwerkboek. Wij hopen dat jullie, onze mede raadsleden en de raadsleden na ons en onze maatschappelijke partners, dit werkboek vooral oppakken als een uitnodiging om met elkaar de dialoog aan te blijven gaan over de toekomst van de regio Utrecht. Dat is het werk dat jullie moeten doen.

We hebben in onze dialoog gemerkt dat we als regio alleen maar sterk kunnen blijven als gemeenten elkaar aanvullen. Er zijn verschillende posities: de ene gemeente wil vooral de lokale bedrijvigheid stimuleren, de andere wil liefst kennisinstituten onderdak bieden. De ene gemeente wil alle nieuwe ontwikkelingen binnen de bestaande bebouwde kom, de andere kan ermee leven als een stuk groen wordt opgeofferd voor starterswoningen of een nieuw bedrijf. Maar we weten allemaal dat we geen eiland zijn maar midden in Nederland liggen en deel uitmaken van de Randstad. Die Randstad zien we graag een vooraanstaande rol spelen in Europa en de wereld, waar van alles aan de hand is waar je als gemeente geen invloed op hebt. Kunnen we elkaar zodanig aanvullen dat we de kans dat we onze economische vitaliteit behouden en een aantrekkelijk leefgebied blijven zo groot mogelijk maken? We hebben de toekomst niet in de hand, ook niet als we intensief samenwerken als lokale overheden, maar vanuit de kracht van de eigen positie kunnen we samenwerken en elkaar aanvullen om onze gezamenlijke kansen te vergroten.

We hebben sfeerbeelden gemaakt. Kiezen we ervoor om internationaal concurrerend te willen zijn vanuit een hoogstedelijke omgeving? Dan ziet onze regio er over 15 jaar anders uit dan wanneer we kiezen voor het extensief gebruiken van de ruimte voor regionale productie en logistiek. Er zijn verschillende scenario's denkbaar, en wij hebben er vier verbeeld. De echte toekomst is mede afhankelijk van de dialoog die we in de regio met elkaar zullen voeren. Ik wens de regio een gelukkige toekomst toe.

Aleid Wolfsen
9 december 2013

Trend Vergrijzing

Het aandeel ouderen stijgt, maar niet overal even snel. In de gemeente Utrecht blijft de bevolking jong – pas in 2038 is 15% ouder dan 65. In De Bilt en Bunnik heeft 20% in 2014 deze leeftijd al bereikt. De vraag naar geschikte woonruimte voor alleenstaanden zal toenemen. Welgestelde en gezonde ouderen – waarvan we er relatief veel hebben in de regio - creëren nieuwe werkgelegenheid in cultuur, dienstverlening en zorg. Hoewel ouderen ook langer betaalde arbeid zullen verrichten zal het aandeel werkenden in de bevolking afnemen. Zijn er voldoende middelen om goed voor hulpbehoevende ouderen te zorgen?

Waarom rijke senioren subsidiëren?

Voor econoom Barbara Baarsma is het persoonlijke economie. „Geen kinderen, wel parttime werken? Daar snap ik niks van.“

tekst Rinske Koelewijn foto Ilja Keizer

“Vergrijzing gaat in voormalige groeikernen twee keer zo snel”

“Als voormalige groeigemeenten niets doen, dan zet de bevolkingskrimp er door. Jongeren verlaten de gemeenten, die daardoor vergrijzen. In de jaren zeventig kwamen een heleboel jonge gezinnen naar groeikernen als Nieuwegein. Veel inwoners worden de komende jaren dus vijftigstijgpluser. Vergrijzing treedt overal in het land op, maar door de eenzijdige leeftijdsopbouw van de bevolking vergrijzen voormalige groeikernen als Nieuwegein twee keer zo snel.” Aan het woord is Jan de Jong, hoofd Ruimtelijke Ontwikkeling en Economie in de gemeente Nieuwegein.

Bron: Nicis Institute, Anna Vossers

‘Ik zou na mijn pensioen best leraar willen worden’

‘Ouderen zien vrijwilligerswerk als oplossing voor hun werkloosheid’

Oma in de achtertuin
Heuvelrug laat nadenken over wonen op oud

VERGRIJZEN In je achtertuin je bejaarde of zieke vader of moeder verzorgen, raakt steeds meer in zwang. De Drieberge architect Louis Banning is daar handig op ingevonden. Met twee collega's presenteert hij een nieuw woonconcept: een mobiele mantelzorgwoning, gemaakt van hout en loopprojecten.

JARRY LONK

Het is Six Architecten uit Utrecht die het bedrijf Zilver-Art leidinggeeft maar het nieuwe project doet werk op De Drieberge.

Artist's impression van de mobiele mantelzorgwoning Care Cabin. Deze is geheel demontabel. De huisjes gaan zowel in de verkoop als in de verhuur. FOTO EN ILLUSTRATIE: ARTIST

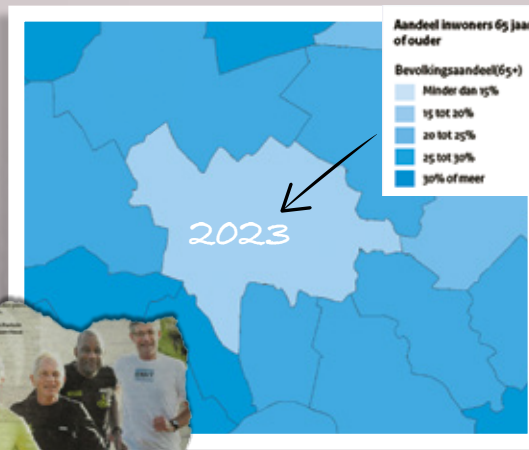
Bron foto: www.sp.nl

NAJK: vergrijzing Utrechtse boer zorgelijk

dinsdag 04 juni 2013, 12.12 uur

Het Nederland Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) wil dat jonge boeren financiële steun krijgen, zodat zij de boerderij sneller van hun ouders kunnen overnemen.

De NAJK voorzitter Job Kijlhorst haart PTV Utrecht in een reactie op het onderzoek van

Oma's breien mutsen, sjaals en meer bij Granny's Finest

gebreide handschoenen rotterdam, gebreide mutsen rotterdam, gebreide sjaals rotterdam, granny's finest rotterdam, Lauke adresjes in rotterdam, sjaal gebreid door oma's rotterdam, winkel breien oma's karel doormanstraat rotterdam, winkel breiende oma's rotterdam, Winkelen in rotterdam

Sommige initiatieven zijn zo leuk, dat je er vrolijk van wordt. Een voorbeeld is Granny's Finest. 'Niemand breidt beter dan de oma's van Nederland' moet de initiatiefnemer gedacht hebben. En zo komt het dat als je (op vrijdag) langs de winkel op de Karel Doormanstraat loopt, een gezellig tafereel ziet van

oude oma's. In de (online) winkel vind je sjaals, mutsen, handschoenen en accessoires, ontworpen door jonge ontwerpers o.a. de Willem de Kooning Academie en gebreid door om

In de stad Utrecht is pas in 2038 **15%** van de bevolking ouder dan 65.

Politiek café CDA en PvdA 'Ons pensioen in 2040'

HOUTEN - CDA-Houten en PvdA-Houten organiseren op donderdag 28 november een politiek café met als onderwerp 'Ons pensioen in 2040'. De Tweede

staan onze pensioen. De kredietcrisis heeft van ons pensioen los blootgelegd. CDA sen erin slagen de... van op orde

Colleges waar je voor terugkomt

Over HOVO: Wie zijn wij?

HOVO Utrecht is een onderwijsinstelling die voor mensen vanaf 50 jaar cursussen op universitair en hbo-niveau aanbiedt in Utrecht en Amersfoort. Wilt u een nieuw vakgebied ontdekken, specifieke wetenschappelijke kennis oprispen, of de nieuwste... in uw eigen vakgebied leren

- Binnenkort
- Nieuws
- Ons aanbod
- Over HOVO
- Algemeen
- Vrienden
- Aoenda

Trend Verduurzaming

Het besef dat we onze aarde aan het opgebruiken zijn neemt toe. Zo ook het besef dat er iets moet gebeuren: 62% van de consumenten vindt dat de aandacht voor duurzaamheid dient toe te nemen de komende jaren. Deze consumenten vinden de overheid over het algemeen te afwachtend. Steeds meer bedrijven en groepen burgers nemen zelf het initiatief om verbeteringen aan te brengen. Vertrouwen we op tijdige ontwikkeling van nieuwe technologie, of is het nodig om offers te brengen?

Vliegtuig is de boosdoener

Minister Schultz van Haegen wil meer technologie

‘Alleen nieuw
asfalt tegen
files is
te duur’

zijn populair globaliseren. Er is behoefte aan het koesteren van de eigen identiteit. Het is fijn te weten dat boer Jansen bij jou in de buurt lekkere kaas maakt en de akkerbouwer Schot vergeten groenten verbouwt. Deze verbinding met het platteland brengt ons dichterbij onze 'roots'.
dering van

Jacqueline Cramer is directeur van het Utrecht Sustainability Institute en hoogleraar duurzaam overen.

Texel energieneutraal in 2020

24 augustus 2010

De gemeente Texel, Cappingini en TexelEnergie gaan gezamenlijk projecten uitvoeren met als doel Texel in 2020 energieneutraal te laten zijn.

De gemeente Texel, een van de aandeelhoudende gemeenten van HVC, heeft als doel om in 2020 volledig in de eigen energiebehoefte te voorzien door middel van duurzame energie. Hiervoor wil de gemeente zich richten op nieuwe ontwikkelingen op gebied van duurzame energie.

Kamp Zeist niet groen

ZEIST Het plan voor Kamp van Zeist als onderkomen van de meldkamer van de nieuwe regionale eenheid Midden-Nederland van politie, brandweer en ambulances, staat op gespannen voet met het voornemen om de omgeving te vergroenen. Dat constateert de gemeente Zeist. Kamp van Zeist is nu nog defensie terrein met het detentiecentrum voor uitgeprocedeerde asielzoekers. Wanneer het ministerie van

Justitie en Veiligheid de nieuwe meldkamer bouwt, doorkruist dat mogelijk plannen binnen het plan Hart van de Heuvelrug, om de omgeving groener te maken. Daarover bestaan afspraken met onder meer zorginstelling Altrecht, ministerie, provincie Utrecht en gemeenten. Omdat concrete bouwplannen voor de meldkamer nog ontbreken, kan Zeist de gevolgen niet exact inschatten.

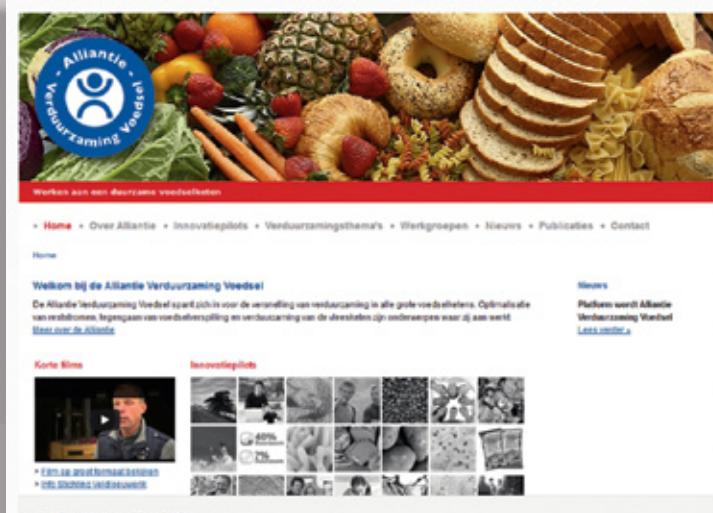

ARJEN VAN VEELEN

Plastic tasjes

Het nieuws dat Brussel plastic tasjes wil verbannen laat me maar niet los. Dat mentholsigaretten zullen verdwijnen - ach. Dat stofzuigers boven 900 watt straks niet meer mogen - *soit*. Dat de gloeilamp al illegaal is - pech. Maar pak me mijn plastic tasjes niet af. Plastic tasjes zijn lichtvoetig, eenvoudig, elegant. Plastic tasjes kunnen ruisen en ritselen als herfstbladeren, zijn kleurrijk als lampionnen. Plastic tasjes zijn verrassend sterk: ze tillen makkelijk duizend keer hun gewicht. Toch hebben plastic tasjes aangenaam weinig pretentie. Ze zijn niet van Gucci. Ze zijn niet van Samsonite. Ze zijn ge-

Maar het bekendst is natuurlijk die scène in *American Beauty*: het plastic tasje dat minutenlang in de lucht danst. „Sometimes, there's so much beauty in the world”, zegt de verteller, en dat je nergens bang voor hoeft te zijn. O, ondraaglijke lichtheid. O, wegwerpartikel dat nooit vergaat. O, eeuwigheid, o, tijdelijkheid, o, plastic tasjes. Ik hou van deze polyethylenen wonderen; als het kon, zou ik ze strijken. Maar dit alles verdwijnt nu. Want het milieu. Ik weet ook wel dat het beter is, beter voor de vogels, voor de visjes, voor de hele planeet, maar is het ook goed voor mij? „Wilt u er een tasje bij?” - zolang het nog kan zeg ik: JA.

'Windmolens stil genoeg

HOUTEN | Het geluid dat de windmolens in Houten maken, overschrijdt de geluidsnormen niet. Dat blijkt uit onderzoek dat eigenaar Eneco heeft laten doen.

Het windpark in Houten met drie molens ging deze zomer open. Een aantal bewoners klaagt sindsdien dat ze zoveel lawaai maken, dat het hun nachtrust verstoort. De windmolens in Houten zijn na

vorige week gevraagd om een onafhankelijk onderzoek, niet vanuit Eneco. De gemeente heeft zo'n onderzoek toegezegd.

De Utrechtse politiek schoot vorige week het windmolenplan voor bedrijventerrein Lage Weide af. Daar zouden zes molens moeten komen, maar PvdA, D66 en VVD vinden dat er te weinig draagvlak onder de bevolking is.

Trend Glokalisering

De economie omspannt de hele wereld. Producten in de supermarkt komen van over de hele wereld. En ook onze producten en diensten gaan de hele wereld over. Onze welvaart lijkt soms meer afhankelijk van beslissingen in Brussel en de beurzen van Hong Kong, New Delhi en New York dan van onze eigen inzet. Als regio doen we het goed: we zijn *Europe's most competitive region*; multinationals vestigen zich hier graag en zorgen voor schone werkgelegenheid in kantoren en laboratoria. Tegelijk koesteren we steeds meer onze eigen regionale producten, maken we weer lokaal bier en kaas en wordt er gewerkt aan lokale energievoorziening.

Met elkaar blijft Utrecht economische topregio!

ciperen, ook gemeentes. De provincie werkt

Serieuze spelletjes

Spelmarkt Nederland verkeert in een goede uitgangspositie om een leidende rol te gaan spelen op de internationale markt van computerspellen voor serieuze toepassingen.

Als je slim bent, vertrek je naar de Domstad

(Het salaris van mensen die in Utrecht werken, ligt 6% hoger.)

zaterdag 2 november 2013

NL

Wereldwijd interesse in hoogwaterboerderij

DEVENTER | Vanuit heel de wereld is veel interesse voor de bij-

'er valt bij cultuur nog een wereld te winnen'

Mist! Daar doet te nu iets meer mee "Meer" zegt familie van Steenpoort. "heen ik jong was vond ik die kleine taal bij de kinderen. Zij naar de muziek school geweest." Babbebeekcollege Hildebrandt Loois. Zij hield de piano. bleek! Het was kinderen maar onafhankelijk jaar. De familieleden lijken meer bij de sport. En toch. "Cultuur" is niet in de buurt.

(adv.)

Nieuw in Houten

Derks bio groenten en fruit

Distributiecentrum Wehkamp verwerkt 12.350 items per uur
Robot als nieuwe magazijnchef

HOUTEN - Vanaf zaterdag 9 november staan Derk en zoon Wilco met een biologische groenten- en fruitkraam op het plein Piazza in Winkelcentrum Castellum in Houten.

De biologische producten komen direct van tuinders en zorgboerderijen uit de buurt. Dus veran het niet. Wij gebruiken zo mogelijk verpakkingen.

Online warenhuis Wehkamp.nl bouwt in Zwolle het grootste distributiecentrum ter wereld. Robots in plaats van de medewerkers roeien straks langs de schellingen. Het maken van de orders duurt nu 12 minuten. Vanaf 2013 is dat nog maar een half uur. Vaste adressen of zaterdags bij de kraam. De aanbiedingen zijn een oranje pompoen voor €0,85 en een fles puur perensap voor €1,50.

Graag tot ziens op zaterdag 9 november. Kijk ook eens op onze blog. www.derkwehkamp.nl

Globaliseren, prima, maar niet mijn huis

Nederland zou door de modernisten...
volgebouwd met witte monsters. Onzinnig...
Hulsman. Juist het nieuwe traditional...

Mode straks héél goedkoop of héél duur

Middensegment kleding verdwijnt door opkomst internetwinkels

Personeel gevraagd

Schoonmaakbedrijf Evers

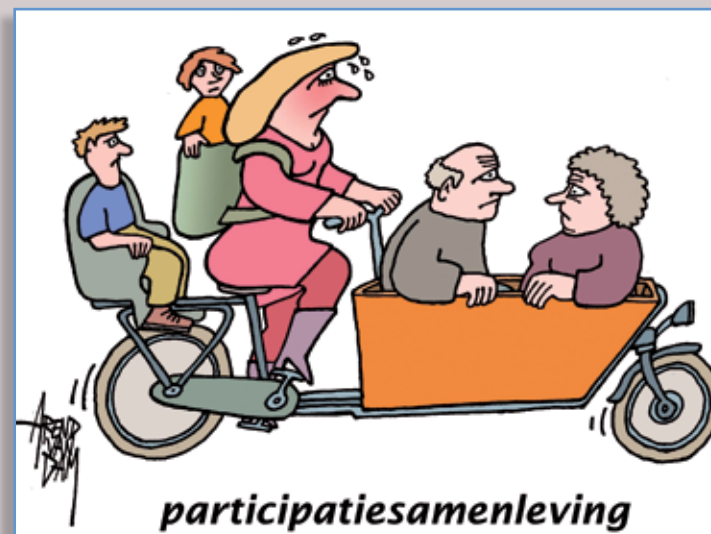
is op zoek naar gemotiveerde collega's in Nijmegen voor dagelijks reinigen van een vleesverwerkingsbedrijf. Werktijden tussen 17u en 20u. Graag e-mail met cv en deeglijksturen naar info@dogfistering.nl

Gezocht! Allround deurmonteurs= Heb jij ervaring met monteren van industriedeur en, overheaddeuren en of garagedeuren? Bel 06-16515599

Gezocht! 1e Monteur bedrijfswagens= APK 1 en 2? Veel ervaring als 1e monteur bedrijfswagentechnicus en op zoek naar een nieuwe uitdaging? Bel 06-16515599

Trend Participatiesamenleving

85% van de Nederlanders redt zichzelf prima. Onder de resterende 15% is een kleine groep zeer kwetsbare burgers die er niet op eigen kracht uitkomt. Wat de één ervaart als een kans om zorg naar eigen wens in te richten, ervaart de ander als afbraak van voorzieningen. Is het de schaarste die ons dwingt tot creativiteit of is het gewoon niet meer dan logisch dat iedereen in de eerste plaats zelfredzaam is en naar vermogen bijdraagt aan de samenleving? De lokale overheid is straks verantwoordelijk voor een rechtvaardige en effectiever verdeling van de beschikbare middelen. Is dat een goede kans op nieuwe sociale cohesie in wijken en dorpen? Kan iedereen meedoen?

Wij zijn er trots op: het Gebiedsparticipatiecongres

De komende maanden gebeurt er nog meer in het Kennislab voor Urbanisme. Want tot en met februari zijn wij intensief betrokken bij de organisatie van het Gebiedsparticipatiecongres. En daar zijn we erg trots op.

Crowdfunding om geld voor renovatie bogen op te halen

UTRECHT | Iedereen die dat wil, kan nu gaan betalen aan een noodzakelijke renovatie van de Utrechtse Domkerk. De Protestantse Gemeente Utrecht probeert via crowdfunding een bedrag van 50.000 euro op tafel te krijgen.

Bij crowdfunding betalen particulieren mee aan een project. Oproepen daarvoor gaan meestal via sociale media.

Het Domkerkproject betreft de renovatie van twee van de twaalf bogen aan de buitenkant van de kerk. Die bogen houden de muren overeind. Ze zijn gemaakt van na-

▲ De bogen van de Domkerk. FOTO MARC VAN DER KORT

Jaren niet meer, zegt Ritmeester „daarom proberen we het nu o-

Als de staat slechts de hulp aan de zwaksten garandeert, zal steeds vaker de vraag gesteld worden waarom ze zo zwak zijn

Vertrouwen in collectieve actie

6 november 2013 - Prof. Tine de Moor onderzoekt met EU-geld de eeuwenoude wortels en actuele trends in wat de Troonrede herontdekte: 'de participatiesamenleving'. "Er zit een enorm hiaat tussen het discours van Den Haag hier en burgers daar," merkt de UU-hoogleraar niettemin.

Voedselbank begint eigen moestuin

Austerlitz zorgt voor zichzelf
april 2013
Steven Spaargaren, foto: Kees
Voedselbank

Enkele maanden na de oprichting is het tweehonderdste lid van coöperatie Austerlitz terecht een feit. Het gaat goed met dit nieuwe orginitiatief in Austerlitz: lokale zorg slaat aan. Het is de eerste kleinschalige zorgcoöperatie in Midden-Nederland. Voldoet de coöperatie aan een behoefte? Of is Austerlitz een geval apart? Gaan we naar een andere tijd met andere vormen van organisatie?

uitreiking taart aan Bep Sakkars

WOUWER VAN WIJK
NIEUWEGEIN! Met ingang van de lente krijgen de honderd gezinnen die van de voedselbank in Nieuwegein afhankelijk zijn, extra verse groenten. Als het goed is heeft de bank dan twee flinke moestuinen, waarin de klanten van de bank zelf gaan werken. De twee lappen grond voor de moestuinen zijn gedoneerd door de tuindersverenigingen Galecop en Ons Belang. Het bestuur van de voedselbank is opgetogen. Straks hebben we lekkere verse groenten uit eigen tuin," zegt voorzitter Harry Glas. "Oogst je het op donderdag, dan ligt het op vrijdag vers bij de mensen thuis."

zijn we nog wel op zoek naar sponsors. We hebben gereedschap nodig en twee waterpompen. En twee tuinhuisjes, waar mensen kunnen schuilen en waar het gereedschap in staat." Daarbij heeft de bank ook nog zaaigoed nodig en jonge plantjes. „Dat kost ook veel geld. In vier honderdvijftig vierkante meter grond gaan heel wat plantjes. Hij denkt dat alles bij elkaar een euro kost. „We hebben bij de gemeente aangeklopt, maar wethouder Gadel zag geen mogelijkheden. Nu hopen we op sponsors. Bijvoorbeeld een tuincentrum." De voedselbank groeide sinds de oprichting in 2011 van 10 naar 100 leden.

Het toekomstkompas

TWEE VRAAGSTUKKEN MET TWEE UITERSTEN

Welke economische toekomst zien we voor ons? Hoe gaan we met de ruimte om? Na de bespreking van de vier trends in de Toekomstwerkplaats bleken dit voor de deelnemende gemeenteraadsleden de twee belangrijkste vragen.

ECONOMIE: INTERNATIONALE KENNIS OF REGIONALE PRODUCTIE?

De gezamenlijke overheden kunnen in de regio de sectoren faciliteren waar Utrecht al sterk in is zoals life-science, zakelijke/financiële dienstverlening en ICT. De regio zal dan veel schone werkgelegenheid kennen, Utrecht blijft internationaal toonaangevend in kennisintensieve sectoren en studenten van de UU en de HU vinden dan snel werk in de regio. Aan de andere kant is er ook een andere keuze denkbaar, namelijk om vooral in te zetten op regionale productie. Daardoor wordt de Utrechtse economie wellicht minder conjunctuurgevoelig en krijgen lager opgeleiden betere kansen in de regio.

RUIMTE: CONCENTRATIE OF SPREIDING?

De Utrechtse overheden zijn het erover eens dat de kwaliteit van de groene ruimte behouden moet blijven, en dat we daarom nieuwe inwoners en bedrijven vooral binnen de nu al bebouwde omgeving een plekje moeten geven. Toch zijn er diverse kernen die graag zouden uitbreiden zodat de school en de supermarkt in het dorp open kunnen blijven. Ook is het de vraag of er voldoende binnenstedelijke (hoog?) bouw mogelijkheden zijn om de verwachte groei naar 800.000 inwoners in de regio in 2040 te kunnen opvangen. Kiezen we strikt voor concentratie binnen de huidige rode contouren, of laten we toch spreiding van woningen en nieuwe bedrijvigheid toe?

De uitersten sluiten elkaar niet echt uit. Je kunt best kiezen voor het één en tegelijk het ander niet laten. Het gaat hooguit om de vraag waar je de accenten legt in het regionale beleid. Als je zou kiezen voor het faciliteren van een internationale kennis-

economie en concentratie binnen de huidige rode contouren, ontstaat er wel degelijk een ander gebied dan wanneer je kiest voor een regionale economie waarbij op veel plekken in de regio daadwerkelijk geproduceerd wordt. Die verschillende scenario's gaan we in het volgende hoofdstuk in sfeerbeelden vangen.

SAMENWERKEN VANUIT DE KRACHT VAN DE EIGEN POSITIE

U10 is een zoektocht van gemeenten naar hun onderlinge samenhang en samenwerking. Samenwerken doe je vanuit de kracht van je eigen positie, in het vertrouwen dat je samen verder komt in het verwezenlijken van gezamenlijke (en dus ook je eigen) belangen. Platform31¹ schrijft daarover in de trendstudie uit juni 2013:

Door de grote verschillen in demografische, ruimtelijke, en economische en sociale ontwikkeling in Nederland gaan de gemeenten, steden en regio's steeds meer van elkaar verschillen. Dit versterkt de keuzemogelijkheden van (toekomstige) inwoners en de concurrentie tussen gemeenten. Daarbij kan een regio zich als geheel versterken als de gemeenten in de regio elkaar aanvullen en de kriskras verbindingen in het gebied waarin de inwoners wonen, werken, winkelen, recreëren, naar school en van voorzieningen gebruik maken verbeterd worden.

¹ Steden in onzekere en turbulente tijden: trends, ontwikkelingen en uitdagingen 2014 e.v.
Koos van Dijken, Ruud Dorenbos en Tineke Lupi, platform31 juni 2012

Om elkaar aan te kunnen vullen en samen te werken moet je elkaars positie kennen. Daarom hebben we alle U10-gemeenten een plek gegeven in het kompas. Welke plek dat is, is bepaald door uitspraken van de betreffende gemeente zelf over de eigen toekomst. Die uitspraken komen uit de eigen toekomstvisie, perspectiefnota of collegeprogramma. We hebben gezocht naar de meest kernachtige zinnen, en deze losgeknipt uit de meestal iets meer genuanceerde context. Natuurlijk zijn die zinnen ook nog eens een momentopname: ze geven weer hoe er naar de toekomst werd gekeken op het moment dat de zin werd opgeschreven. Het kan dus zijn dat u de plek van uw gemeente in het kompas niet juist vindt weergegeven. Knip uw gemeentelijk icoon dan los en neem een andere positie in. We kunnen de regio als geheel versterken als de afzonderlijke gemeenten vanuit de kracht van de eigen positie het gesprek met elkaar aangaan.

EN HET SOCIALE DOMEIN DAN?

In de Toekomstwerkplaats is ook gepraat over de risico's van tweedeling tussen zelfredzamen en hulpbehoevenden of tussen hoog- en laagopgeleiden. Anno 2013 vragen de transities in het sociale domein meer aandacht van gemeenten dan ruimtelijke kwesties, en gemeenten wisselen actief en intensief kennis uit over die transities en bouwen uitvoeringsorganisaties om de nieuwe taken aan te kunnen. We hebben gemerkt dat al deze uitvoeringskwesties vooral in het hier-en-nu spelen. We denken dat er voor de lange termijn geen grote keuzes/vraagstukken opdoemen rond regionale samenwerking. Waar dat wel zo is, hebben deze een duidelijke ruimtelijke component, zoals bijvoorbeeld bij de sociale woningbouw. Zodoende kwamen uiteindelijk ruimte en economie centraal te staan.

INTERNATIONALE KENNIS

	Ruimte	Economie
ZEIST	Als het toch noodzakelijk is om te bouwen, vindt dat bij voorkeur plaats binnen de bestaande bebouwde omgeving door te verdichten of te transformeren, en mogelijk hoogbouw.	De gemeente stimuleert een economisch klimaat dat aantrekkelijk is voor bedrijven en organisaties die duurzaamheid en/of zorgzaamheid in hun profiel hebben staan. Zo nodig stelt het eisen aan nieuwe bedrijven en locaties.
UTRECHT	Het college zal zich daarom inzetten voor de voortgang van de productie in Leidsche Rijn en binnenstedelijk, en daarnaast een open blik houden voor ontwikkelingsmogelijkheden in de toekomst.	Utrecht heeft een kenniseconomie opgebouwd die kan concurreren met andere West-Europese topregio's. Wij zijn een sociale stad met gelijke kansen voor iedereen, waarin elke inwoner zich naar eigen vermogen kan ontwikkelen.
HOUTEN	In plaats van bouwen van rode functies in open gebieden, gaat het nu om landschappelijke opgaven met ondersteunend rood, het ontwikkelen van nieuwe en/of bestaande voorzieningen in bestaand stedelijk gebied en het toevoegen van sportvoorzieningen.	De Houtense bedrijvigheid blijft in ontwikkeling. Dat op het niveau van de regio Utrecht blijvend (samen)gewerkt moet worden aan gemeenschappelijke opgaven rond economie, wonen en mobiliteit staat voor ons echter als een paal boven water.
VIANEN	Woningbouw moet een bijdrage leveren aan de historische en landschappelijke waarde. Dat betekent bijvoorbeeld dat na Hoef en Haag vooral wordt ingezet op kleinschalige woningbouw in de woonkernen passend bij de woonbehoefte.	Met economie richten we ons op alle activiteiten die een bijdrage leveren aan de lokale economie van de gemeente Vianen. Een vitale gemeenschap is gebaat bij een goede werkgelegenheid, zowel in het midden- en kleinbedrijf als in het grotere bedrijfsleven.
WOERDEN	Binnenstedelijk verdichten, compact bouwen, renoveren, herstructurering en omvormen van (bedrijven)terreinen naar woongebieden is het antwoord op de behoefte aan ruimte voor woningen en geeft bovendien een impuls aan een nog vitalere binnenstad.	We zouden graag groeien naar een situatie waarin Woerden bekend staat om zijn aandacht, opleidingen en werkgelegenheid in de sfeer van zowel hoog- als laaggeschoolde, hoogwaardige ambachtelijkheid en vakmanschap.
BUNNIK	Er wordt in de gemeente Bunnik substantiële woningbouw beoogd om de kernen te versterken.	Voor de hele gemeente geldt dat de bevolking relatief hoog is opgeleid en welgesteld is. Dit is onder andere het gevolg van de nabijheid van de Uithof met het UMC en AZU, de universiteit en hogescholen. Veel mensen uit de gemeente, maar vooral uit de kern Bunnik, vinden daar werk.
DE BILT	Het platteland is (in 2030) vitaal gebleven, en bovenal: leeg. De woningbouw die nodig was, is zoveel mogelijk gerealiseerd via inbreiding en sloop en nieuwbouw.	In 2030 is De Bilt trots op haar kennisinstututen waardoor de gemeente regelmatig in beeld is door internationale kennisuitwisseling en congressen.
STICHTSE VECHT	De voorkeur gaat uit naar verdere verdichting van het binnenstedelijk gebied. Het ontwikkelen van de open plekken in het binnenstedelijk gebied (in de voor- en achtertuin van bewoners) vraagt moed en zorgvuldigheid. Het behoud van ons landschap is een opgave voor de toekomst.	We zijn trots dat we de business universiteit Nyenrode binnen onze grenzen hebben en zoeken bewust de samenwerking. Nyenrode en de gemeente Stichtse Vecht willen elkaar versterken. Samenwerking en interactie tussen de studenten en de plaatselijke MKB is van belang.
IJSSELSTEIN	Het rondom de stad gelegen gebied wordt als zeer waardevol ervaren. De gemeente houdt daarom vast aan de huidige omvang van de rode contour.	Naast de inwoners spelen ondernemers hierbij een belangrijke rol. Zij dragen de lokale economie en dragen er aan bij dat gewaardeerde evenementen en tradities in de stad blijven leven. IJsselstein heeft enkele 'echte' IJsselsteinse bedrijven. De gemeente wil zich inzetten om deze bedrijven bestaansmogelijkheden in IJsselstein te bieden en te blijven bieden.
NIEUWEGEIN	De aandacht richt zich op het ontwikkelen van binnenstedelijke locaties. Nieuwegein streeft naar het versterken van de historische kernen Vreeswijk en Jutphaas.	De gemeente is bereid mee te werken aan de ontwikkeling van een haventerrein als en wanneer zich daarvoor een particulier initiatief aandient waarvan de businesscase voordelig is voor alle betrokken partijen. Het bestemmingsplan voorziet in een uitbreiding van maximaal 120.000 m ² (kantoorruimte in de binnenstad). Met deze ontwikkeling zal de werkgelegenheid, na jaren van relatieve stagnatie, in de toekomst weer groeien.

Scenario Utrecht Knowledge island

Wat stedelijk is wordt nog meer stedelijk, wat groen is wordt nog groener. Hoogbouw, kantoren en modern openbaar vervoer zijn beeldbepalend in de stad en op het sciencepark, waar we woeken met ruimte. Buiten de woon- en werkgebieden kan de natuur in de regio Utrecht meer zijn gang gaan dan nu. Tegenover al dit moois staat dat de minder hoog opgeleiden wellicht in de knel komen: Voor huishoudens met lagere inkomens is wonen in het stedelijk gebied erg duur.

International School Utrecht

The International School Utrecht opened in August 2012. ISU provide a high quality and accessible international learning environment to children from diverse international backgrounds.

Unity and Community
International School Utrecht educates to unite, bridging cultures and at the same

time celebrating difference. Community spirit, from the local to the global are a key part of the school ethos.

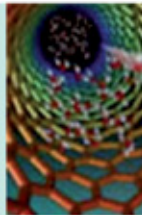

Nanotechnologie

Nanotechnologie ontwikkelt zich razendsnel. Het biedt ons miniatuurlaboratoria, computerschips, vuil afwerend en kreukvrij textiel, UV filters in zonnebrand, talloze andere nieuwe mogelijkheden. Over de mogelijke risico's van nanotechnologie voor mens en milieu, is nog veel onduidelijk. Daarom draagt het RIVM bij aan risicobeoordeling van nanotechnologie. Dit doen wij door middel van onderz...

In dit onderwerp

- > Beleid en wetgeving
- > KIR-Nano
- ☐ Consumentenproducten
- > Geneesmiddelen
- ☐ Medische technologie
- ☐ Voeding
- > Arbo
- > Milieu
- > Nanotechnology (English)

Scenario Utrecht Paradise for the wise

Wonen en werken in het groen.

Paradijselijk voor de hoogopgeleide kenniswerker die ook graag de rust en de ruimte opzoekt, en die graag zijn schone en stille bolide gebruikt.

Voor de echte happy few is een vliegende auto binnen handbereik.

Wel goed opletten om de windmolens te ontwijken! Nadelen zijn er ook, bijvoorbeeld dat oude kantoren en bedrijventerreinen in de regio Utrecht ongebruikt achterblijven en pas een tweede leven krijgen als jonge ondernemers er hun creatieve vleugels uit willen slaan.

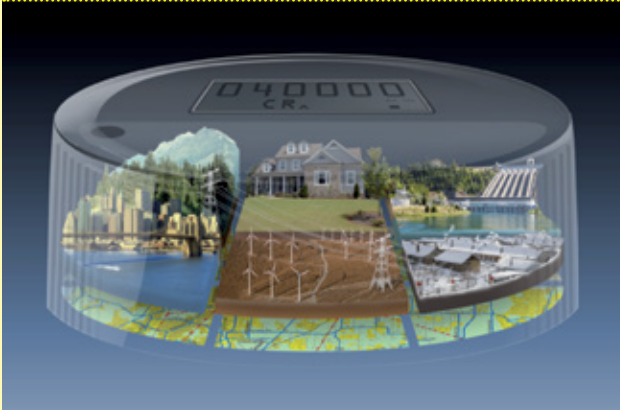

Scenario Utrecht Do-it-yourself country

Goede vakopleidingen en een stedelijk gebied waar je een echt vak kunt uitoefenen. Dat er werkplaatsen vlak naast woningen staan nemen we op de koop toe, in de regio Utrecht zijn we immers slim genoeg om schoon en stil te produceren. Een smart grid zorgt per wijk of kern voor de energie. De kampioenen op de korte afstand - fiets en stille, schone bussen - zorgen voor het vervoer. Het platteland is leeg en natuurlijk, op de productie van gezellige streekproducten na.

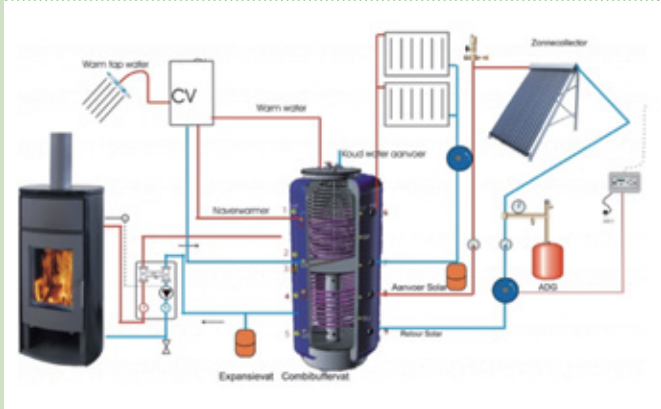

Scenario Utrecht Sustainable fields

In het groen moet iedereen zijn brood kunnen verdienen. De regio Utrecht ligt nu eenmaal midden in Nederland en dat is een goede uitgangspositie voor transport ondernemingen, distributiecentra en shoppingmalls. Het platteland is van oudsher bedoeld voor agrarische bedrijvigheid. Waar mogelijk worden duurzame streekproducten geteeld. De kernen om de stad heen streven een compleet voorzieningenniveau na en vervullen een regiofunctie. Zelfstandigheid staat hoog in het vaandel, zowel bestuurlijk als bij de energievoorziening. Enige verrommeling van het landschap nemen we op de koop toe. Kleinschalig openbaar vervoer zorgt voor het transport naar de stad. Door de grote spreiding van wonen en werken blijft de (elektrische) auto een grote rol spelen.

En verder...?

Het gaat goed met Utrecht én er komt heel wat op ons af. De deelnemers aan de Toekomstwerkplaats hebben de horizon verkend. Daarbij is geen enkelvoudige 'stip' geplaatst. Wel zijn er vier 'radicale' scenario's in de grondverf gezet. Die scenario's vragen om een vervolg waarin we met elkaar de dialoog aangaan. We staan gezamenlijk voor de uitdaging om de kwaliteit van Utrecht te behouden en verder te versterken, nu en in de toekomst. De resultaten van de Toekomstwerkplaats kunnen worden verwoord in drie kernachtige oproepen aan de nieuwe raadsleden en colleges in de regionale samenwerking.

1. ZORG VOOR EEN UTRECHTS VERHAAL

Het gaat de regio erg goed. We zijn de 'most competitive region' van Europa, in de regio waar de beste salarissen worden betaald, gelegen in het zeer aantrekkelijke groen midden in Nederland en volgens de BBC leven we in een van de gelukkigste stedelijke gebieden in de wereld. Onze uitgangspositie is dus zonder meer uitstekend. Toch is er vaak het gevoel en de overtuiging dat we samen meer als één gebied naar buiten kunnen treden, en dat dat nodig is om een rol van betekenis te kunnen blijven spelen. We kunnen in Europa en in de wereld laten zien welke kwaliteiten en meerwaarde de regio Utrecht heeft, en dat Utrechtse verhaal is de moeite waard om gezamenlijk te gaan maken.

2. KIES POSITIE IN HET KOMPAS

Een goede 'branding' kan niet zonder een goede inhoud. We hebben gezien dat nu iedere gemeente een eigen keuze maakt. Een gezamenlijk perspectief op de toekomst helpt om de kwaliteiten die we hebben te behouden en te verbeteren. Ook als regio moeten we dus positie gaan innemen in het toekomstkompas. Die positie hoeft niet persé in het neutrale midden te liggen!

3. MAAK EEN TOEKOMSTAGENDA

De U10-gemeenten hebben een gezamenlijke agenda nodig waarin recht wordt gedaan aan de gemeenschappelijke belangen maar waar ook de belangen van de individuele gemeenten tot hun recht komen. Regionale samenwerking, vooral op ruimtelijk-economisch beleid en niet alleen tussen gemeenten maar ook met rijk, provincie en maatschappelijke partners is een blijvende must. In die agenda moeten ook de actuele vraagstukken op het sociale terrein een plek krijgen.

Graag geven we dit toekomstwerkboek met zijn trends, de scenario's én onze drie oproepen mee bij de start van de nieuwe bestuurlijke periode.

Colofon

Dit toekomstwerkboek is gemaakt door 14 gemeenteraadsleden uit de U10-gemeenten onder aanvoering van Aleid Wolfsen – burgemeester van Utrecht. U10 is de werknaam voor het netwerk waarin tien Utrechtse gemeenten nieuwe vormen van regionale samenwerking ontwikkelen. Het gaat om de gemeenten Stichtse Vecht, De Bilt, Zeist, Bunnik, Houten, Vianen, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden en Utrecht.

De 14 raadsleden zijn:

Ronald Camstra (Zeist), Carla Cornelissen (IJsselstein), Anne Doedens (De Bilt), Ans van Gelder (Zeist), Aat Grinwis (Zeist), Arnold Houwer (Nieuwegein), Jolanda van Hulst (De Bilt), Franc Janssen (Stichtse Vecht), Anja Kreileman (IJsselstein), Peter de Laat (Houten), Siebolt Nieuwenhuis (Vianen), Jos van Riet (Woerden), Erik van der Voort (Nieuwegein), Steven de Vries (Utrecht).

Met dank aan

Floris Tyl, Theo van der Lugt, Henny van den Heiligenberg, Henk Karelse.

Ondersteuning

Peter Smit, Henk Huitink, Susan van Wersch, Erik van Loon, Henk-Jan van Alphen (futureconsult).

Vormgeving

Pier 19 Grafisch ontwerpers, Utrecht.

Illustraties en foto's

Arend van Dam, Marike Kuperus, Paul Weehuizen, Bas Stoffelsen (St. e-laad), Jos van Riet, Lekker Utrechts, Rob van Acker / het Werkgebouw-Maastricht, 'Juurlink(+)Geluk bv (urbanism(+)landscape), Ab Seijnder (www.alleplaatsenopde-fiets.nl), Pieter Morlion, (SVP Architectuur en Stedenbouw i.s.m. Adviesbureau Haver Droeze), Robert Oosterbroek, Dieuwertje Komen.

Disclaimer auteursrechten

Alle auteursrechten ten aanzien van de inhoud van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Voor het overnemen, opslaan en verspreiden van (delen van) de inhoud en gebruik van de vormgeving, op welke wijze dan ook, dient u in beginsel vooraf schriftelijke toestemming te hebben verkregen van de uitgever, behoudens beperkingen bij de wet gesteld. De redactie heeft gepoogd waar mogelijk afspraken te maken met eventuele rechthebbenden t.a.v. de gebruikte illustraties. Makers die door ons niet zijn benaderd worden verzocht contact op te nemen met Peter Smit via info@utrecht10.nl

www.utrecht10.nl

info@utrecht10.nl

Telefoon 030-2867596